

Kulturnämndens handlingsplan mot våldsbejakande extremism 2024

Kulturnämndens handlingsplan mot våldsbejakande extremism 2024

Dnr: KUL 2024/537 (bilaga tertialrapport 1 2024)

Innehåll

Inledning	4
Kulturnämndens verksamhet i arbetet mot våldsbejakande extremism	5
Lokal lägesbild	5
Källor	6
Analys.....	7
Kulturnämndens aktiviteter kopplat till våldsbejakande extremism ..	8
Kulturnämndens aktiviteter.....	9

Inledning

Stockholms stads riktlinjer i arbetet mot våldsbejakande extremism (VBE) är utgångspunkt för arbetet i denna handlingsplan. Denna handlingsplan omfattar kulturnämndens verksamheter och ligger till grund för prioriteringar av insatser framåt.

Våldsbejakande extremistmiljöer utgör ett hot mot samhällets grundläggande struktur, dess styrelseskick eller de politiska företrädarna på olika nivåer. På så sätt kan våldsbejakande extremistmiljöer utgöra ett hot mot hela demokratin och dessutom ett allvarligt hot mot medborgares möjligheter att utöva sina demokratiska rättigheter.

Stadens arbete riktas huvudsakligen mot tre extremistmiljöer; den våldsbejakande högerextremistiska, den våldsbejakande vänsterextremistiska, och den våldsbejakande islamistiska miljön. Att stadens arbete fokuserar på dessa miljöer beror på att Säkerhetspolisen bedömer att det inom dessa finns individer och grupper som anser det som legitimt att begå brott med målet att förändra rådande samhällsordning i Sverige. De utgör ett hot mot demokratin och individers möjligheter att utöva sina demokratiska fri- och rättigheter.¹

Stadens insatser innefattar även ett förebyggande arbete mot ensamagerande gärningspersoner. Dessa personer är inte med i en grupp/organisation, utan agerar istället på egen hand utifrån en extremistmiljös ideologi. Säkerhetspolisen gör bedömningen att ensamagerande gärningspersoner som motiveras av våldsbejakande islamistisk extremism eller våldsbejakande högerextremism utgör ett av de främsta attentatshoten. Enligt Säkerhetspolisen är dessa individers syn på samhällsutvecklingen inte sällan influerade av konspirationsteorier. Många av dem är unga och lider ofta av psykisk ohälsa. Digitaliseringen har inneburit att dessa individer – men även de organiserade våldsbejakande extremistiska miljöerna – har en tydlig närvaro på nätet.²

Läs mer om stadens arbete på intranätet under *Våldsbejakande extremism*. Här finns också stöd och utbildningar för stadens medarbetare samlat.

¹ Säkerhetspolisen (2023). *Våldsbejakande extremism*. [Våldsbejakande extremism - Säkerhetspolisen \(sakerhetspolisen.se\)](#) [2023-08-30]

² Säkerhetspolisens årsbok 2022/2023, s.18-19, 30-33, 48-49

Kulturnämndens verksamhet i arbetet mot våldsbejakande extremism

Inledning, bakgrund

Kulturnämnden ska genom kulturförvaltningen och stadsarkivet skapa möjligheter för stadens invånare och besökare att ta del av eller själva skapa kultur.

Kulturförvaltningen har många offentliga lokaler och även verksamhet på stadens gator och torg. Kulturförvaltningen följer utvecklingen i kulturlivet och deltar i stadsplaneringen för att ge kulturen plats i staden.

Lokal lägesbild

I lägesbilden görs en analys av våldsbejakande extremism i relation till kulturnämndens verksamhet; problemens karaktär och under vilka förhållanden de uppstår. Lägesbilden utgör ett underlag för att välja och planera åtgärder samt visa på vilka problemområden som kräver insatser utöver linjeverksamhet.

Kulturnämnden bedriver verksamhet på omkring 100-talet platser i Stockholm via kulturförvaltningens och stadsarkivets verksamheter. Då kulturförvaltningens publika arenor (bibliotek, museum, utställnings- och evenemangsverksamhet) finns i flera av stadens stadsdelar är kännedomen om andras lägesbild viktig för det interna förebyggande arbetet, men även utifrån möjligheten att samverka och vara ett stöd för stadsdelsförvaltningarna.

Inhämtning av information sker även genom sammanställning och analys av inkomna ärenden i stadens incidentrapporteringssystem IA, samt utifrån den information som ansvariga för det operativa trygghets- och säkerhetsförebyggande arbetet inom kulturförvaltningen samlar in vid sina besök ute på förvaltningens publika verksamheter.

Resultatet av kartläggningen visar att det finns en viss risk för att de publika arenorna inom förvaltningen kan nyttjas i syfte att sprida våldsbejakande extremistiska budskap eller risk för utnyttjande av den del av kulturförvaltningen som består av fördelning av kulturstöd.

För att motverka och förebygga detta görs ett systematiskt arbete. Genom regler för kontroll av verksamheter görs en fördjupad analys innan ett stöd fördelas och betalas ut till organisationer eller andra

kulturutövare som söker kulturstöd. En fördjupad analys på ett antal utvalda stödmottagare görs också årligen.

En uppdaterad avdelningsgemensam mall för att göra en riskanalys inför evenemang av olika slag har tagits fram av säkerhetsenheten på kulturförvaltningen. Under kommande år arbetar vi för att riskanalysmallen ska användas i ännu högre utsträckning inom verksamheterna för publika evenemang, föredrag, lokaluthyrning inför events och liknande. Denna tendens till ökning har dock redan märkt av i samband med den information som gick ut med anledning av den förhöjda terrorhotnivån. Kulturförvaltningen förhåller sig till stadens centrala regler och riktlinjer kring lokaluthyrning och fördelning av kulturbidrag och -stöd till kulturutövare och har lokala riktlinjer på plats där det behövs.

Betydelsen av att ha kvalitativa förebyggande kontrollrutiner framgår tydligt. Dessutom står det klart att kulturstödsgivande verksamheter är i behov av tydliga riktlinjer från staden vad gäller stöd till föreningar/lokalförvaltande organisationer och lokaluthyrare.

De uppdaterade riktlinjerna enligt KS 2024/76 har uppdaterats med en ny struktur för stadens arbete mot våldsbejakande extremism. Den nya strukturen är i enlighet med stadens Trygghetsprogram och de krav som ställs i *Lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete* (2023:196). Riktlinjerna har även uppdaterats med en tydligare beskrivning av ansvar och roller kopplat till stadens olika insatser i arbetet mot våldsbejakande extremism. Därtill innehåller de nya riktlinjerna ett ökat fokus på förebyggande arbete mot det hot som kommer från ensamagerande gärningspersoner och från extremism i online-miljöer. Kulturnämnden avser att under 2024 implementera de nya riktlinjerna i det dagliga arbetet så alla medarbetare har kunskap och kan därmed arbeta brottsförebyggande.

Källor

De källor som används är:

IA-systemet

Stockholms stads blankett för oidentifierad information kring våldsbejakande extremism

Lägesbildsdelning inom ramen för samverkansöverenskommelsen

Forum, nätverksmöten för fackförvaltningarna via SLK

Omvärldsbevakning dels via ansvariga myndigheter och organ såsom CVE, Center mot våldsbejakande extremism

RAN, Radicalisation Awareness Network Practitioners och

Strong Cities Network

Resultat av källorna

Statistikrapporten för år 2023, helår, i IA-rapportering visar på 8 stycken inrapporterade VBE-händelser. Samtliga händelser är utredda och flera har tagits vidare till VBE-samordnare i berörd stadsdel samt kommunpolis. Ingen extremismkoppling har efter utredning identifierats i något av de inrapporterade ärendena, några av händelserna tangerar dock eventuellt hatbrott. Ingen av händelserna har ansetts behöva polisanmälas så det är inte fastställt att hatbrott har begåtts. Ingen av de rapporterade händelserna har heller haft behov av att anmälas till socialtjänst som annars görs enligt fastställda rutiner.

Rent generellt finns det inom kulturförvaltningen ett behov av ytterligare utbildningsinsatser inom VBE-området, vad som karaktäriserar våldsbejakande extremistiska budskap och verksamhet.

Kulturnämnden har som förslag att göra stadens utbildning om våldsbejakande extremism obligatorisk för alla medarbetare att ta del av och genomföra efter att en konsekvensanalys för detta är utförd. Även att det i introduktionsutbildningen för nyanställda medarbetare och chefer ges förutsättningar att ta del av stadens information om arbetet mot våldsbejakande extremism och hur man ska agera om man i sitt arbete stöter på det på något sätt. Kulturförvaltningen hänvisar till stadens centralt framtagna information och utbildningar kring VBE via Intranätssidan [Våldsbejakande extremism \(stockholm.se\)](https://www.stockholm.se/va-ldsbekakande-extremism) (hämtad 2024-04-10)

Analys

Sammanfattande slutsatser

Vad gäller IA-inrapportering så behövs breda informations- och utbildningsinsatser och förtydligande om vad våldsbejakande extremism innebär, och det kan också kopplas till behovet av en obligatorisk utbildning för samtliga medarbetare.

En tydlig instruktion i IA för rapportering av VBE-kopplade incidenter behöver också tas fram eller kompletteras så att det blir rätt kategori inrapporterat, men också uppmuntran att observationer och incidenter också faktiskt anmäls. En högre inrapportering medför högre siffror på antalet anmälda händelser, men visar också på att utbildningsinsatser på området har fungerat.

Stickers och flyers har påträffats i våra lokaler där lokal- och säkerhetsenheten efteråt har gjort viss utredning och tagit händelsen vidare till berörd stadsdelsförvaltning och polis inom samverkansöverenskommelsen.

Vi ser tendenser till en ökad polarisering och att omvärlden med anledning utav sociala medier, spelforum och andra forum gör att desinformation sprids lättare och snabbare. Omvärldsbevakningen, CVE samt Säpo ser också att radikaliseringen av en person, från åsikt till handling, sker mycket snabbare och därav är det viktigt att tendenser fångas upp i god tid. I Säpos lägesbild (2024-02-21) om våldsbejakande extremism framkommer också att främmande makt och våldsbejakande extremister agerar på ett sätt som går in i och förstärker varandra då båda gynnas av falsk ryktesspridning och uppståndande av extremistiska åsikter och budskap som polariserar ett samhälle.

Följande rutin ska användas för att fånga upp och hantera en VBE-händelse, Rutin för Stockholms stad vid oro/händelse rörande våldsbejakande extremism (VBE):

Källa: [Våldsbejakande extremism \(stockholm.se\)](https://www.stockholm.se/va-ldsbejakande-extremism)

Kulturnämndens aktiviteter kopplat till våldsbejakande extremism

Med utgångspunkt i den lokala lägesbilden kommer följande insatser och aktiviteter genomföras. Aktiviteterna som listas är både sådana som genomförs internt och externt samt i samverkan med andra aktörer. Vi gör kontroller av sökande att de uppfyller demokrativillkoren och följer svensk lagstiftning, en uppdatering av lokaluthyrningspolicy och en förankring av de lokala riktlinjerna för lokalupplåtelse görs under våren 2024.

Kommunikationsinsatser behöver sättas in kopplat till förslaget om att göra stadens VBE-utbildning obligatorisk för alla medarbetare.

Kulturnämndens aktiviteter

Aktivitet <i>Beskriv vad som ska göras och hur det ska utföras</i>	När <i>Ange tid för när aktiviteten ska vara genomförd (alt linjearbete)</i>	Vem <i>Ange vilken funktion/funktioner som ansvarar för aktiviteten</i>	Uppföljning <i>Ange hur aktiviteten ska följas upp</i>
Samverkan genom veckovisa möten med stadsdelarna och övriga fackförvaltningar gällande utbyte av lokal information och kunskap runt våldsbejakande extremism.	Löpande	Lokal- och säkerhetsenheten	Veckobrev, insatser och information vid behov.
Intern samverkan genom att representanter från respektive avdelningar kallas till arbetsmöten för att se över behov av samverkan, utbildning enligt de stadsövergripande dokument för hantering av VBE-relaterade händelser.	Löpande	Avdelningar i samverkan med administrativa staben	VB
Kulturförvaltningens IA-samordnare arbetar aktivt med coachning och vägledning av medarbetare som registrerar ärenden i incidentrapporterin gssystemet (IA). VBE-samordnaren är behjälplig vid registrering, bedömning och hantering av incidenter kopplade till VBE.	Löpande		VB
Stadsövergripande grundutbildningar för alla medarbetare.	Löpande	Alla avdelningar	Enhetschefer

Fackförvaltningarna i samarbete med SLK tar fram en ny utbildning.	2024	VBE-samordnaren	Enhetschefer
Årlig fördjupad analys av ett urval av aktörerna	Årligen	Kulturstrategiska, ekonomienheten och extern revisionsfirma	AC kulturstrategiska avdelningen